Lieta Nr. A420368314
SKA-598/2017
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2017.gada 23.martā

Augstākās tiesas tiesnešu kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese Vēsma Kakste,
tiesnese Dzintra Amerika,
tiesnesis Andris Guļāns,

rīcības sēdē izskatīja /pers. A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 22.septembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējam /pers. A/ pieder nekustamais īpašums Liepājā, kas apjozts ar sētu. Daļa sētas un vārti izbūvēti uz īpašuma iebrauktuves, proti, ārpus īpašuma robežām.

Liepājas pilsētas būvvaldes būvinspektori konstatēja, ka minētā būvniecība ir patvaļīga.

Administratīvais process iestādē noslēdzās ar Liepājas pilsētas domes izpilddirektora lēmumu, ar kuru pieteicējam uzdots novērst patvaļīgās būvniecības radītās sekas un nojaukt ielas sarkanajās līnijās esošo sētu un vārtus, pārceļot tos sava īpašuma robežās. Lēmumā norādīts, ka iela kalpo sabiedrības vajadzību apmierināšanai un nodrošina piekļuvi vairākiem nekustamajiem īpašumiem. Pieteicējs liedz ielas teritorijā esošo iebrauktuvi izmantot pārējiem sabiedrības locekļiem un faktiski ir pievienojis to savam īpašumam. Pieteicēja norādītais apstāklis, ka sēta un vārti izbūvēti 20.gadsimta 90.gados, nemaina to, ka būvniecība ir patvaļīga, jo tā veikta bez kaimiņu un būvvaldes saskaņojuma.

[2] Pieteicējs pārsūdzēja iestādes lēmumu administratīvajā tiesā. Pieteikumā minēts, ka iestāde nav uzklausījusi pieteicēja viedokli. Iestāde nevar iebilst pret jau gandrīz 20 gadus pastāvošu būvniecību, kas netraucē pārējiem sabiedrības locekļiem. Turklāt lēmums nav pamatots ar sētas un vārtu būvniecības laikā spēkā esošajām atbilstošajām tiesību normām.

[3] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 22.septembra spriedumu pieteikums noraidīts. Spriedumā norādīts turpmāk minētais.

[3.1] Pieteicējs apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas procesā ir mainījis savu nostāju par laiku, kurā sēta un vārti ir uzstādīti. Vienlaikus pieteicējs pirmās instances tiesai ir norādījis, ka 2000.gada teritorijas labiekārtošanas darbu ietvaros iepriekšējā sēta un vārti tika nomainīti. Tādējādi šajā laikā pieteicējs ir veicis jaunu būvniecību.

Lietas materiālos esošie pieteicēja kaimiņu iesniegumi un pirmās instances tiesas sēdēs sniegtās liecības, kā arī pieteicēja iesniegtās fotogrāfijas un videomateriāli neapstiprina pieteicēja norādīto, ka sēta un vārti ir atradušies strīdus vietā jau pirms Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumu Nr. 112 „Vispārīgie būvnoteikumi" spēkā stāšanās. Tāpat lietas materiālos nav pierādījumu, kas apliecinātu, ka iestāde ir zinājusi par sētas un vārtu esību pirms minēto noteikumu spēkā stāšanās. Līdz ar to iestāde pamatoti piemērojusi minēto noteikumu normas.

[3.2] Pieteicējs nav saņēmis nepieciešamo būvvaldes saskaņojumu būvniecības veikšanai. Tādēļ attiecīgie būvdarbi saskaņā ar Būvniecības likuma 1.panta 21.punktu ir atzīstami par patvaļīgu būvniecību. Turklāt zeme, uz kuras izvietots žogs un vārti, nav pieteicēja īpašums, kas saskaņā ar Būvniecības likuma 11.panta pirmo daļu pieteicējam ļautu pretendēt uz tā apbūvi.

Izvērtējot, vai ar lēmumu nav pārkāpts samērīguma princips, jāņem vērā, ka /adrese/ iebrauktuve, uz kuras atrodas strīdus žogs un vārti, nodrošina piekļuvi ne tikai pieteicēja īpašumam, bet arī īpašumam /adrese/. Pieteicēja kaimiņiene /pers. B/ vairākkārt vērsusies iestādē ar sūdzībām par to, ka strīdus sēta un vārti traucē viņai iekļūt savā īpašumā, proti, ka nepiekrīt sētas un vārtu novietojumam. Ievērojot minēto, to, ka pieteicējs liedz izmantot ielas kā publiskas lietas daļu pārējai sabiedrībai, un konkrētajos apstākļos nav iespējams cita veida lēmums, pieteicējam noteiktais pienākums pārcelt sētu un vārtus ir samērīgs.

[3.3] Patvaļīga būvniecība nevar tikt legalizēta tāpēc vien, ka tā veikta pirms vairākiem gadiem. Likumdevējs nav paredzējis termiņu, kādā iestādei jāvēršas pret šādu būvniecību.

[3.4] Kā to pamatoti norādījusi pirmās instances tiesa, iestāde ir izpildījusi pieteicēja uzklausīšanas pienākumu, aicinot sniegt viedokli un ņemot vērā apstrīdēšanas iesniegumā minētos apsvērumus.

[4] Pieteicējs iesniedza kasācijas sūdzību par apgabaltiesas spriedumu. Sūdzībā norādīti turpmāk minētie apsvērumi.

[4.1] Tiesa ir pārkāpusi Latvijas Republikas Satversmes 92.pantu un Administratīvā procesa likuma 150.panta trešo daļu un 154.panta pirmo daļu. Proti, tiesa nepamatoti noraidīja pieteicēja iesniegtos pierādījumus lietā, tādējādi padarot par neiespējamu pierādīt pieteicēja norādītos apstākļus par sētas un vārtu izbūves laiku un vietu. Šajā sakarā tiesa nav ņēmusi vērā Augstākās tiesas 2015.gada 5.jūnija spriedumā lietā Nr. SKA-102/2015 (A420615511) norādīto, ka pierādīšanas nastai jābūt reāli īstenojamai – tiesa nedrīkst nonākt līdz tam, ka nekāds pierādījumu apjoms kādā lietu kategorijā netiek uzskatīts par pietiekamu pieteicēja pozīcijas pierādīšanai, jo pretējā gadījumā darbotos neatspēkojama prezumpcija par sliktu vienam procesa dalībniekam. Līdz ar to tiesa arī nepareizi secināja, kuras ir lietā piemērojamās tiesību normas.

[4.2] Tiesa bez motivācijas ir norādījusi, ka pieteicēja izbūvētā sēta un vārti ierobežo piekļuvi pieteicēja kaimiņienes /pers. B/ nekustamajam īpašumam. Pieteicēja rīcībā ir vienīgi /pers. B/ 2016.gada 28.aprīļa iesnieguma kopija, kuram nav pievienots neviens pierādījums iesniegumā apgalvotajam. Tādējādi tiesa pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 251.panta piekto daļu un likuma „Par tiesu varu" 17.panta pirmo daļu.

[4.3] Attiecībā par noilgumu iestādei, lai vērstos pret patvaļīgu būvniecību, tiesai bija jāpiemēro analoģija ar Civillikuma 1895.pantu, kas noteic 10 gadu tiesību izlietošanas termiņu.

Motīvu daļa

[5] No apgabaltiesas sprieduma redzams, ka tiesa ir pieņēmusi un vērtējusi pieteicēja iesniegtos pierādījumus. Apstāklis, ka šis vērtējums nesaskan ar pieteicēja viedokli, nenozīmē, ka tiesa ir liegusi pieteicējam pamatot savus argumentus. Pieteicēja norādītā Augstākās tiesas atziņa, ka pierādīšanas nastai jābūt reāli īstenojamai, kuru tiesnešu kolēģija neapstrīd, šajā lietā nav izmantojama. Izskatāmajā lietā nav saskatāmi līdzīgi apstākļi pierādījumu vērtēšanā, proti, ka pieteicējam uzliktā pierādīšanas pienākuma izpilde būtu objektīvi neiespējama vai būtiski apgrūtināta, lai arī jau noskaidrotie apstākļi un pierādījumi lielā mērā kalpotu par labu pieteicēja pozīcijai. Tādēļ procesuālo tiesību normu un tiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpumi tiesas spriedumā nav konstatējami, savukārt pierādījumu pārvērtēšana nav kasācijas instances tiesas kompetencē.

[6] Nav pamatots pieteicēja arguments, ka tiesa bez motivācijas ir norādījusi, ka pieteicēja izbūvētā sēta un vārti ierobežo piekļuvi pieteicēja kaimiņienes /pers. B/ nekustamajam īpašumam. Šāds secinājums izriet no tiesas konstatētā apstākļa, ka strīdus žogs un vārti ir izvietoti uz publiskās ielas iebrauktuves, kuru kā publisku lietu ir tiesības izmantot visām personām, un kura jo īpaši kalpo piekļūšanai attiecīgajiem nekustamajiem īpašumiem.

[7] Analoģiju piemēro, ja tiesa konstatē likuma robu. Iestādes pilnvarām vērsties pret patvaļīgo būvniecību nav noteikta termiņa tādēļ, ka, kā tas ir atzīts Augstākās tiesas judikatūrā (*sal. Augstākās tiesas 2013.gada 27.novembra lēmuma lietā Nr. SKA?1106/2013 (A420520610) 7. un 8.punkts*), patvaļīgi uzbūvētu būvju īpašniekam nav tiesību paļauties uz to, ka šīs būves pēc noteikta laika, ja vien citas personas necels iebildumus, automātiski kļūs legālas. Likumdevējam attiecībā uz patvaļīgu būvniecību nav bijis nodoms tādu legalizēt noilguma rezultātā. Līdz ar to šajā lietā nav konstatējams likuma robs un pieteicēja norādītā Civillikuma norma pēc analoģijas nav piemērojama.

[8] Ministru kabineta 1995.gada noteikumu Nr. 17 „Būvniecības noteikumi" 10.punkta pirmajā daļā, Būvniecības likuma, kas bija spēkā līdz 2014.gada 30.septembrim, 11.panta pirmajā daļā bija un šobrīd spēkā esošo Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumu Nr. 500 „Vispārīgie būvnoteikumi" 3.1.apakšpunktā ir nostiprināts pamatprincips, ka būvniecība ir iespējama tikai ar zemes īpašnieka piekrišanu. Tādējādi lietā nav izšķirošas nozīmes, kad tieši sēta ar vārtiem ir uzbūvēti, jo apbūve nav notikusi ar tam nepieciešamo saskaņojumu.

[9] Pieteicējs ir iesniedzis kasācijas sūdzību pirms 2017.gada 2.februāra grozījumiem Administratīvā procesa likumā, kas stājās spēkā 2017.gada 1.martā, tādēļ atbilstoši Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta otrās daļas 4.punktam (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2017.gada 28.februārim*) pieteicējam atmaksājama puse no samaksātās drošības naudas – 35,57 *euro*.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta otrās daļas 4.punktu (*likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2017.gada 28.februārim*) un 338.[1]panta otrās daļas 2.punktu, tiesnešu kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar /pers. A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 22.septembra spriedumu;

atmaksāt /pers. A/ pusi no samaksātās drošības naudas – 35,57 *euro*.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese V. Kakste

Tiesnese Dz. Amerika

Tiesnesis A. Guļāns